



DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Prop. 163 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold. Bakgrunn for lovforslaget	5	8	Gebyr	14
			8.1	Gjeldende rett	14
			8.2	Høringsforslaget	14
2	Kort om høringen	5	8.3	Høringsinstansenes merknader ...	14
			8.4	Departementets vurderinger	14
3	Rettsstilstanden i andre land	6			
3.1	Sverige	6	9	Pliktavhold og testing av	
3.2	Danmark	7		ruspåvirkning	15
			9.1	Gjeldende rett	15
4	Lovens formål og virkeområde	7	9.2	Høringsforslaget	15
4.1	Gjeldende rett	7	9.3	Høringsinstansenes merknader ...	15
4.2	Høringsforslaget	7	9.4	Departementets vurderinger	15
4.3	Høringsinstansenes merknader ...	7			
4.4	Departementets vurderinger	8	10	Fjerning av	
				fornøyelsesinnretning	15
5	Tillatelse og krav til		10.1	Gjeldende rett	15
	virksomheten	8	10.2	Høringsforslaget	15
5.1	Gjeldende rett	8	10.3	Høringsinstansenes merknader ...	16
5.2	Høringsforslaget	8	10.4	Departementets vurderinger	16
5.3	Hovedpunkter i hørings- instansenes merknader	9			
5.4	Departementets vurderinger	9	11	Straff	16
			11.1	Gjeldende rett	16
			11.2	Høringsforslaget	16
			11.3	Høringsinstansenes merknader ...	16
6	Varslings-, rapporterings- og taushetsplikt	10	11.4	Departementets vurderinger	16
6.1	Gjeldende rett	10			
6.2	Høringsforslaget	10	12	Administrative og økonomiske	
6.3	Høringsinstansenes merknader ...	11		konsekvenser	16
6.4	Departementets vurderinger	12	12.1	Administrative konsekvenser	16
			12.2	Økonomiske konsekvenser	16
7	Tilsyn. Reaksjoner ved				
	lovbrudd	13	13	Merknader til bestemmelsene	17
7.1	Gjeldende rett	13			
7.2	Høringsforslaget	13		Forslag til lov om fornøyelses-	
7.3	Høringsinstansenes merknader ...	13		innretninger (tivoliloven)	24
7.4	Departementets vurderinger	14			



DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Prop. 163 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)

*Tilråding fra Samferdsdeparterementet 23. september 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold. Bakgrunn for lovforslaget

Samferdsdeparterementet legger i denne proposisjonen fram forslag til ny lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven). Ny tivolilov vil erstatte lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (tivoliloven).

Flere av dagens lovbestemmelser er utdaterte og det er således behov for å oppdatere loven til dagens forhold og krav til fornøyelsesinnretninger. Det vises blant annet til at dagens lov i sin tid ble gitt som en midlertidig lov i påvente av en samordning med taubaneregelverket, jf. Ot. prp. nr. 49 (1990–91) om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker.

En ny og mer moderne lov vil styrke sikkerheten i fornøyelsesinnretninger. Loven vil innebære en mer tydelig ansvars plassering og krav om sikkerhetsstyring, inkludert varsling og rapportering av ulykker og hendelser, forbud mot rus og pliktavhold. Ny lov vil også legge grunnlaget for en mer risikobasert tilsynsmetodikk og gi Statens jernbanetilsyn flere tilsynsvirkemidler.

2 Kort om høringen

Proposisjonen bygger på et høringsforslag utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdeparterementet og høringskommentarene til dette forslaget. Høringsforslaget ble sendt på høring 25. februar 2016 med høringsfrist 8. april 2016. Høringsforslaget inneholdt en kort innledning, bakgrunn og rettsstilstanden i andre land. Høringsforslaget inneholdt videre omtale av lovforslagene, herunder forslag om å videreføre enkelte av dagens lovbestemmelser i ny tivolilov. Høringsforslaget inneholdt videre en vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene med ny lov, merknader til de enkelte bestemmelser og utkast til ny lov.

Følgende instanser stod på høringslisten:

Departementene (alle)

Sysse lmannen på Svalbard

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Allan Tivoli Park Allan Jakobsen ENK

Barnas Dag AS

Barnas Dag i Porsgrunn

Barnas drøm

Bergen Gokartsenter AS

Bjorli Aktivitetspark DA

Bjørneparken AS

Bletunet Eventyr As

Blånisselandet i Måselv A/S

Bulder Lekeland AS

Bø Sommarland AS

Carting AS

CrosskartRingen A/S
 Dyreparken Hotel AS
 Egedes Tivoli
 EKT AS Langedrag Naturpark
 Glomsmyra Motorklubb
 Go Kart Utleie DA – Ålesund
 Go Rally Team Building a/s
 Gudbrandsdal Gokart v/Svein-Tore Åmodt
 Halstenrud Gokartutleie
 Hamar Gokart
 Hansens Leiekart
 Harald Huysman Karting AS
 Heitmann A/S
 Hoppeloppeland Norge AS
 Hoppeslott AS
 Hugos Tivoli AS
 Hunderfossen Familiepark AS
 Karo Gokart Karolis Barsciauskas
 Kartutleie AS
 KBE Events AS
 Kinsarvik Gokart ANS
 Klatreskogen AS
 Klatring på Grensen AS
 KNA Klepp Karting Klubb
 Kongsberghallen Karting
 Kristiansand Dyrepark ASA
 Leo's Lekeland Bærum
 Leo's Lekeland Forus A/S
 Leos Lekeland Norge AS
 Leo's Lekeland Norge AS, avd. Kr.sand
 Leos Lekeland Norge AS, avd. Tromsø
 Leos Lekeland Norge AS, avd. Trondheim
 Lillehammer Olympiapark AS
 Lilleputthammer Lekeland AS
 Lund Gruppen A/S
 Lunds Tivoli
 ME Drift AS – KNA Varna Banen
 Mega Fun AS
 Megazone AS
 Metro Bowling og Lekeland Sandefjord
 Mjøsa Ferie og Fritidssenter AS
 Moheia Fritidspark
 Molde Gokartsenter A/S
 NAF Bodø og Omegn Gokart
 NAF Lofoten Motorsportklubb
 Namsskogan Familiepark AS
 Per-Åke Bergströms Tivoli AB
 Peter Bergströms Tivoli AB
 Peter Pan Tivoli AB
 Rudskogen Motorsenter AS
 Rødskjær Raceway
 Skien Gokartutleie AS
 Skoghs Nöjesfält AB
 Stavanger Karting AS
 Tangen Dyrepark

Thomas Tivoli AS
 Thomas Tivoli Park DK
 Trento AS
 Tusenfryd AS
 Ullevål Stadion Idrett AS
 Unni Olsen
 Valldal Aktivitetspark AS
 Vamoen Motorsportsenter AS
 Villkatt Gokarting Innendørs
 Norges Cirkus- og Tivolieieres Forening
 Bad, park og idrett

NHO
 YS
 Virke
 TEKNA

Departementet har mottatt merknader fra følgende instanser:
 Justis- og beredskapsdepartementet

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Statens jernbanetilsyn

NHO Reiseliv
 Norsk Cirkus og Tivolieierforening

Bad, Park og Idrett
 Fun House Entertainment AS
 Høyt og Lavt Aktivitetspark AS
 Klatreskogen AS
 Tusenfryd AS

3 Rettstilstanden i andre land

3.1 Sverige

I Sverige er regulering av og tilsyn med fornøylesinnretninger hjemlet i Ordningslag 1993:1617 og fastsatt i förordning om besiktning av tivolianordningar 1993:1634. Polisstyrelsen er det høyeste offentlige organ innenfor tilsyn av park- og tivoliutstyr. I Sverige finnes det ikke en sentral registrering av alle fornøylesinnretninger og det føres ikke tilsyn med oppblåsbare fornøylesinnretninger.

Etter förordningen skal en tivoliinnretning besiktiges hvert år. Slik besiktigelse utføres av tekniske inspeksjonsorgan akkreditert av Swedac. Dersom det tekniske inspeksjonsorganet finner innretningen sikkerhetsmessig tilfredsstillende, utstedes det et godkjenningsbevis. Beviset gjelder for ett år.

3.2 Danmark

I Danmark er regulering av og tilsyn med fornøyelsesinnretninger hjemlet i lov 9. juni 2004 om politiets virksomhet og i Bekendtgørelse om offentlige forlystelser 17. juni 2005. Politiet gir tillatelse til såkalte offentlige forlystelser, som omfatter blant annet karuseller, vannruitsjebaner og hoppeslott. Ved utstedelse av tillatelser vurderes de sikkerhetsmessige forhold, søkernes egnethet, ordensmessige og trafikale forhold, samt sanitære forhold.

Fornøyelsesinnretninger skal ha årlig inspeksjon av et akkreditert teknisk kontrollorgan. Innretninger med særlig risiko får i tillegg et årlig uanmeldt tilsyn.

4 Lovens formål og virkeområde

4.1 Gjeldende rett

Lovens formål og saklige virkeområde er regulert i tivoliloven §§ 1 og 2. Loven inneholder ingen legaldefinisjon av fornøyelsesinnretning. I forskrift 20. desember 2011 nr. 1496 om fornøyelsesinnretning i tivoli og fornøyelsesparker punkt 1.1.1.4, fremgår det imidlertid at en fornøyelsesinnretning er en innretning hvor publikum bringes i bevegelse eller i en situasjon hvor de helt eller delvis ikke har kontroll over sin egen bevegelse. Det stilles ingen krav til ferdigheter for å benytte innretningen. Etter tivoliloven er det slik at innretning omfattes av lovgivningen, selv om den ikke er plassert i et tivoli eller en fornøyelsespark. Loven inneholder for øvrig ingen andre legaldefinisjoner eller en klar bestemmelse om hva departementet kan gi forskrifter om.

4.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslaget en ny formålsbestemmelse for å gi brukerne et godt grunnlag for å kunne forstå og tolke loven.

Departementet foreslo videre at loven skulle gjelde for den som tilbyr fornøyelsesinnretning til bruk for publikum og å fjerne henvisningen til tivoli og fornøyelsespark. Til bruk for publikum innebærer for eksempel at et pariserhjul eller en karusell som settes opp til slikt bruk, enten mot vederlag eller ikke, fortsatt vil omfattes av loven. På den annen side vil fornøyelsesinnretninger til privat bruk ikke omfattes av loven, for eksempel en liten karusell som settes opp på egen eiendom og som ikke tilbys til andre enn familien. Departe-

mentet foreslo videre å utvide virkeområdet til Svalbard og Jan Mayen, i den utstrekning Kongen bestemmer.

Departementet foreslo også å videreføre adgangen til å gjøre unntak fra loven. I forslaget ble det presisert at avgjørelser om å unnta innretninger fra loven, ikke skulle være gjenstand for klage etter forvaltningsloven.

Departementet foreslo videre å forenkle regelverket ved å innføre et virksomhetsbegrep, som innebærer at den som driver en fornøyelsesinnretning blir pliktsubjekt etter loven. En virksomhet kan drive en eller flere fornøyelsesinnretninger, noe som innebærer at dagens ordning med forsikringskrav og krav til internkontroll til den enkelte innretning opphører. Dette fordi kravene nå vil bli stilt til virksomheten.

Departementet foreslo også klare forskriftshjemler for å kunne gi utfyllende bestemmelser til loven. I og med at fornøyelsesinnretninger kan være kompliserte tekniske innretninger anses det mest hensiktsmessig at de detaljerte tekniske kravene fastsettes i forskrifts form.

4.3 Høringsinstansenes merknader

Justis- og beredskapsdepartementet hadde enkelte lovtekniske kommentarer til forslag til § 4.

NHO Reiseliv mener at klatreparker, i likhet med Via Ferrata¹ og klatrevegger, ikke skal omfattes av tivoliloven. De mener at det er mest nærliggende at de omfattes av taubaneloven. Dersom klatreparker skal omfattes av tivoliloven, må den inneholde et eget punkt som tar hensyn til at deltakeren er aktiv deltakende og til dels har ansvar for sin egen fremferd der. Det samme synet har *Høyt og Lavt Aktivitetspark AS*, som har fremmet innspill på vegne av *Høyt og Lavt Hallingdal AS*, *Tryvann Skisenter AS*, *Sorum Aktivitetspark AS*, *Nedstrand Adventure AS*, *Høyt og Lavt Bergen AS*, *Preikestolen Basecamp*, *Brekick AS*, *Høyt og Lavt Bø i Telemark AS*, *Valldal Naturopplevinger AS* og *Høyt og Lavt Kristiansand AS*.

Høyt og Lavt Aktivitetspark AS er positive til forslaget om at departementet kan fastsette nærmere forskrifter for utstedelse og tilbakekall av driftstillatelser. Etter deres oppfatning vil dette kunne være av avgjørende betydning for bransjens utvikling.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) mener de beste grunner taler for at Via Ferrata og klatrevegger skal omfattes av tivoliloven, og Statens jernbanetilsyns tilsynsvirksom-

¹ Klatrestri (men omtales ofte som en «klatrestri med wire»)

het. *Klatreskogen AS* deler DSB sitt innspill, og begrunner dette med blant annet at Via Ferrata er lik klatreparker i sin konstruksjon og at det samme utstyret brukes på de begge.

Statens jernbanetilsyn gir uttrykk for at dersom definisjonen av fornøyelsesinnretning i § 3 bokstav a) kun er ment å omfatte innretninger som innebærer en viss risiko for person, eiendom eller miljø, som vist til i formålet i § 1, bør dette tas uttrykkelig inn i ordlyden.

4.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til at Via Ferrata i dag omfattes av flere regelverk, blant annet plan- og bygningsloven (søknadsbehandling av eventuelle terrengeingrep og behov for dispensasjon fra arealplan, tekniske regler som skal ivareta sikkerheten mm.), friluftsløven² (ferdselsregulering, betalingsordninger mm.) og produktkontrolløven³. Slik tivoliregelverket i dag praktiseres har Statens jernbanetilsyn ansvaret for å føre tilsyn med klatreparker og zip-lines med fallhøyde over 3 meter, mens Direktoratet for sivilt beredskap har ansvaret på klatreområdet i sportsaktivitet i fjell, Via Ferrata, assistert klatring i klatrevegger og zip-lines med lavere fallhøyde enn 3 meter. Departementet mener dagens ansvarsfordeling fremstår som den mest hensiktsmessige. Departementet mener den nærmere grenseoppgang mellom tivoliloven og andre lover, blant annet produktkontrolløven, bør skje i forskrift.

Departementet deler for øvrig Statens jernbanetilsyns høringskommentar, og foreslår å endre § 3 bokstav a) i tråd med dette.

5 Tillatelse og krav til virksomheten

5.1 Gjeldende rett

I tivoliloven § 4 andre ledd fremgår det at innretninger skal være godkjent før de tas i bruk. Godkjenningen skal være tidsbegrenset og følge innretningen til enhver tid. I forskrift 15. mai 1992 nr. 339 til lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (tivoliforskriften) er det også krav om en årlig sikkerhetsmessig godkjenning. Tivoliloven inneholder ikke et særlig krav om sikkerhetsstyringssystem.

² Se bl.a. Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet, kapittel 5

³ Se bl.a. www.allemannsretten.no

I tivoliloven § 7 fremgår det at eier plikter uten hensyn til skyld å erstatte skade som voldes ved drift av innretning, og krav om at eier må tegne forsikring til dekning av dette ansvaret. Tivoliloven inneholder ikke bestemmelser om sikkerhetsstillelse.

5.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslaget å gå bort fra dagens tidsbegrensede driftstillatelse for den enkelte fornøyelsesinnretning, slik at tillatelsen varer inntil den blir oppsagt av virksomheten eller trukket tilbake av tilsynsmyndigheten. Det ble her også foreslått at saksbehandlingsfristen for søknad om driftstillatelse skulle være fire uker. Departementet mener for øvrig at tjenesteloven ikke er til hinder for å innføre et krav om driftstillatelse, da det er adgang til å beholde ordninger når det foreligger «tvingende allmenne hensyn». Det vises her til at formålet med loven er å beskytte personer, herunder arbeidstakere, passasjerer og tredjepersoner, samt eiendom og miljø. Det er ikke tvilsomt at en fornøyelsesinnretning kan volde stor skade, og at krav om tillatelse vil være det sentrale virkemiddelet for å ha oversikt over hvem som driver fornøyelsesinnretninger og for å kunne føre tilsyn.

Departementet foreslo også å tydeliggjøre ansvaret for sikker drift av fornøyelsesinnretning, ved å erstatte eier og leier med et virksomhetsbegrep. Dette fordi dagens eier- og leierbegrep anses som lite hensiktsmessig.

Departementet foreslo også en ny bestemmelse om krav til sikkerhetsstyringssystem. Kravet innebærer at virksomheter som driver fornøyelsesinnretning(er) må etablere et slikt system, og at virksomheten skal være styrt hva gjelder sikkerheten. Kravet er i tråd med kravet i tilsvarende bransjer, for eksempel på jernbane. Kravet skal bidra til å understreke virksomhetens ansvar for sikkerheten, og gi tilsynsmyndigheten en mer systembasert innfallsvinkel for sitt tilsyn.

Departementet foreslo også å lovfeste et krav om sikkerhetsstillelse, utover kravet om forsikring i tivoliloven § 7, herunder at manglende sikkerhetsstillelse skal medføre tilbakekall av driftstillatelsen. Formålet er å styrke forbrukervernet ytterligere, ved at skadelidte kan henvende seg direkte til sikkerhetsstiller. Innføringen av virksomhet som pliktsubjekt innebærer at det ikke er nødvendig å knytte kravet om forsikring og sikkerhetsstillelse til den enkelte innretning, men til virksomheten som sådan. Det vil etter departementets syn føre til en forenkling av regelverket.

5.3 Hovedpunkter i høringsinstansenes merknader

Badelandene.no SA mener etablering av sikkerhetsstyringssystem fremstår som fornuftig, men at det er behov for å tydeliggjøre hva som menes med sikkerhetsstyringssystem. *Badelandene.no SA* er videre enig i at det må være anledning til å ha sikkerhetsstillelse for hele virksomheten, og ikke krav om forsikring av hver enkelt innretning som omfattes av tivolilovgivningen. *Badelandene.no SA* mener imidlertid det er behov for å avklare om det går en nedre grense for erstatningsansvar, for eksempel tannskade eller kutt med sårskade.

Bad, Park og Idrett er positive til forslagene, men mener at innføringen av et sikkerhetsstyringssystem vil stille krav om en tydelig veileder om hva som ligger i dette og hvilke krav som stilles.

NHO Reiseliv påpeker til forslaget om saksbehandlingstid at virksomhetene har behov for forutsigbarhet. *NHO Reiseliv* mener derfor det er viktig at saksbehandlerne gjør sitt ytterste for å oppfylle kravet om fire ukers saksbehandlingstid. Dersom man ser at saksbehandlingsfristen ikke er mulig å overholde, må dette formidles bedriften på et tidligst mulig tidspunkt. *NHO Reiseliv* mener det er nødvendig med et sterkt fokus på bedriftens sikkerhet, men peker på at det samtidig er viktig at bruker ikke fraskriver seg alt ansvar når en bruker fornøylesinnretninger. *NHO Reiseliv* mener det vil være urimelig at alt ansvar legges på bedrift uansett hendelser, og mener at det kan være aktuelt med ulike regler for aktivt og passivt deltagende.

Norsk Cirkus og Tivolieierforening mener kravet om objektivt ansvar er problematisk, og at dette har medført vansker med å få nødvendig forsikringsdekning. *Norsk Cirkus og Tivolieierforening* peker videre på at sikkerhetsstillelse er et nytt element i lovverket, som vil gjøre det ytterligere problematisk å få forsikring.

Fun House Entertainment AS er generelt positiv til nytt lovverk, herunder innføring av driftstillatelse, sikkerhetsstyringssystem, ny tilsynsmetodikk, fastsettelse av forskrifter, sanksjoner med mer. De mener at forslaget til ny lov kan være formålstjenlig ovenfor aktører som ikke viser vilje til å innrette seg regelverket. Loven kan således være medvirkende til å styrke et marked med konkurransedyktige betingelser og forhold for seriøse aktører. *Norsk Cirkus og Tivolieierforening* mener at kravet til sikkerhetsstillelse bør stå i forhold til virksomhetens omfang og statistiske sann-

synlighet og risiko for ulykker og hendelser. *Norsk Cirkus og Tivolieierforening* mener videre at det anses som urimelig at utleiers sikkerhetsstillelse skal dekke ethvert erstatningskrav, dersom kravet er knyttet til ulykke forårsaket av at skadelidte ikke har innrettet seg etter retningslinjer gitt av utleier eller har opptrådd uaktsomt. *Fun House Entertainment AS* mener derfor det kan stilles spørsmålsteget ved om eventuelle uforholdsmessige høye krav til sikkerhetsstillelse og uvisse kostnader knyttet til innføring av sikkerhetsstyringssystem, vil ekskludere mindre, men seriøse aktører.

Høyt og Lavt Aktivitetspark AS anser at det er påregnelig at mobile klatreparker vil bli utviklet for bruk på messer og arrangementer. *Høyt og Lavt Aktivitetspark AS* ser det derfor som ønskelig at det åpnes for driftstillatelse knyttet til mobile klatreparker. *Høyt og Lavt Aktivitetspark AS* er videre positive til innføring av sikkerhetsstyringssystem, og mener at dette ikke vil medføre store endringer for seriøse aktører. *Høyt og Lavt Aktivitetspark AS* mener at erstatningsansvar for klatreparker bør likestilles med andre aktiviteter hvor bruker aktivt deltar, og selv påvirker risikomentet gjennom egen kompetanse og opptreden, det vil si et subjektivt ansvar i stedet for objektivt ansvar.

5.4 Departementets vurderinger

Saksbehandlingstid

Departementet har forståelse for innspillet til *NHO Reiseliv* om behovet for forutsigbarhet. Departementet viser til at forvaltningslovens regler for saksbehandlingstid og foreløpig svar vil gjelde. For det tilfelle at saksbehandlingstiden på fire uker ikke kan overholdes, vil tilsynsmyndigheten være forpliktet til å sende foreløpig svar med informasjon om når svar kan ventes, jf. forvaltningsloven § 11 a tredje ledd.

Sikkerhetsstyringssystem

Departementet er enig med høringsinstansenes innspill om behov for veiledningsmateriell. Departementet viser her til at Statens jernbanetilsyn arbeider med slikt materiell, som vil bli gjort tilgjengelig før ikrafttredelse av loven.

Objektivt erstatningsansvar

Departementet viser til at tivoliloven allerede inneholder et objektivt erstatningsansvar. Når det

gjelder bakgrunnen for dette vises det til Ot.prp. nr. 49 (1990–91) kapittel 6.10:

«Når det gjelder objektivt ansvar, er det generelle synspunkt bak utviklingen av det, enten det er lovbestemt eller ikke, at allmenheten skal beskyttes mot den fare en virksomhet medfører, selv om faren ikke er særlig stor eller nærliggende. For tivoliinnretningers vedkommende gjelder det innretninger som normalt er trygge, og der folk skal kunne more seg i full trygghet, men på grunn av innretningenes spesielle konstruksjon og bruk, jf. kap 3.1, vil uhell kunne få meget alvorlige følger. Departementet mener derfor det er god grunn til å etablere et lovfestet objektivt ansvar, kombinert med en forsikringsplikt for å gi eventuelle erstatningskrav en sikker økonomisk dekning.

Departementet mener det objektive ansvaret bør omfatte alle skader som oppstår i forbindelse med drift av leke- og fornøyelsesinnretninger i tivolier og fornøyelsesparker. Denne begrensningen er naturlig også ut fra formålet med denne loven. Det objektive ansvaret skal derfor ikke omfatte skader som følge av oppholdet ellers i anlegget, f. eks. ved løping, lek, fall m.v. som ikke har tilknytning til bruken av tivoliinnretninger, eller ved montering eller transport av innretninger.»

Departementet viser i den forbindelse også til RG-2003-1209, der saken omhandlet hvorvidt Pers Hotell var erstatningsansvarlig, fullt ut eller delvis, for skader som A pådro seg under en lukket fødselsdagsfeiring i Tropicana badeland. Lagmannsretten la til grunn at lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker av 7. juni 1991, ikke kom til anvendelse. Det ble vist til at etter tivoliloven § 7 omfattes det objektive ansvaret av skade som voldes ved drift av innretning som nevnt i § 2. Det er altså skade som innretningen volder som omfattes av ansvaret, ikke enhver skade som en besøkende pådrar seg i en fornøyelsespark. For Tropicana badeland vil dette si at dersom skade oppstår ved bruk av vannsklien, vil det som utgangspunkt foreligge et objektivt ansvar etter loven. Sklien hadde imidlertid ikke forbindelse med det øvre bassenget hvor ulykken inntraff, og det var heller ikke bruken av sklien som førte til skaden. Skaden oppsto som følge av stup i det øvre bassenget, hvor tivoliloven ikke fikk anvendelse. Lagmannsretten uttalte at det kunne tenkes at bølgemaskinen kunne omfattes av tivoliloven, men denne innretningen var,

etter det som var opplyst i saken, ikke i bruk under sammenkomsten, og heller ikke der skaden inntraff. Retten kom til at det ikke forelå årsaksammenheng mellom stupskaden og bruken eller driften av sklien eller bølgemaskinen.

Bortsett fra skyldkravet, vil alminnelige erstatningsrettslige regler få anvendelse. Som påpekt av høringsinstansene skjer det at folk ved bruk av fornøyelsesinnretninger selv medvirker til at det oppstår skade, for eksempel ved å bryte sperrer eller ikke følge instruksjoner o.l. I slike tilfeller vil skadeserstatningsloven § 5-1 om skadelidtes medvirkning kunne få anvendelse, slik at erstatninger kan nedsettes eller falle bort dersom vilkårene for dette er oppfylt. Dette gjelder likevel ikke dersom skadelidte på skadetiden ikke er fylt 10 år, jf. loven § 5-1 siste punktum.

Departementet mener vurderingen ovenfor i tilstrekkelig grad ivareta kommentarene fra høringsinstansene. Departementet har valgt å videreføre det objektive ansvaret.

Departementet mener sikkerhetsstillelse bedre vil ivareta brukeren av fornøyelsesinnretningen. Sikkerhetsstillelse vil innebære en forenkling, ved at skadelidte da kan henvende seg direkte til sikkerhetsstiller i stedet for til forsikringsselskapet. Departementet har derfor valgt å stå ved dette forslaget.

6 Varslings-, rapporterings- og taushetsplikt

6.1 Gjeldende rett

Tivoliloven inneholder ikke egne bestemmelser om varslings-, rapporterings- og taushetsplikt.

6.2 Høringsforslaget

Departementet mente i høringsforslaget at det var behov for egne bestemmelser om varslings-, rapporterings- og taushetsplikt i ny tivolilov. Departementet foreslo derfor å ta inn tilsvarende bestemmelser som i jernbaneundersøkelseslovens kapittel II. Varsling av jernbaneulykker og jernbanehendelser mv. og kapittel III. Rapportering og innsamling av opplysninger om jernbaneulykker og jernbanehendelser mv. i ny tivolilov, så langt disse bestemmelsene passer. Det samme gjaldt bestemmelsene i varslings- og rapporteringsforskriften. I høringsforslaget ble det vist til at disse bestemmelsene i stor grad er harmonisert med varslings- og rapporteringskrav for andre transportformer.

Departementet foreslo en varslingsplikt til politiet ved ulykker med ikke ubetydelig personskade og til tilsynsmyndigheten ved ulykke eller alvorlig hendelse. Departementet foreslo i tillegg å innføre en tydelig rapporteringsplikt, som omfatter rapportering av opplysninger om ulykker, alvorlige hendelser og hendelser til tilsynsmyndigheten. Departementet viste til at slik rapportering er en viktig forutsetning for at virksomhetene skal kunne ha en velfungerende sikkerhetsstyring og at bearbeidelse av slik informasjon kan styrke sikkerhetsarbeidet.

Departementet viste i høringsforslaget til at et velfungerende varslings- og rapporteringssystem forutsetter egnede bestemmelser om taushetsplikt. Det ble i den forbindelse vist til bestemmelsen om taushetsplikt i jernbaneundersøkelsesloven, som er grundig diskutert i Ot.prp. nr. 50 (2004–2005) pkt. 7.6. Her drøftes spesialtilpassede taushetsregler som skulle gå foran de generelle regler i forvaltningsloven, for å tydeliggjøre at de som sitter med opplysninger som er relevante for sikkerheten ikke behøver å frykte at opplysninger de rapporterer inn blir viderefremmet. Det uttales blant annet:

«For det første ble det anført at forvaltningslovens taushetsbestemmelser saklig sett ikke omfatter alle de opplysningene som bør omfattes av taushetsplikt når en tar utgangspunkt i lovens formål. Det er ikke vanskelig å finne eksempler på opplysninger som havarikommisjonen eller tilsynsmyndighetene bør motta, som verken gjelder personlige forhold eller forretningshemmeligheter, jf. punkt 7.6.2 ovenfor. For det andre er noen av unntaksreglene i forvaltningsloven § 13 b lite tilpasset formålet med de reglene som foreslås her. Blant annet åpner forvaltningsloven for at det organet som mottar opplysningene kan anmelde eller gi opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten.».

6.3 Høringsinstansenes merknader

Bad, Park og Idrett mener lov og forskrift må være tydelig på hvordan rapportering skal foregå.

Badelandene.no SA mener det er behov for å tydeliggjøre, gjerne med eksempler, hvor grensen går mellom alvorlige ulykker som skal varsles til politiet, og andre alvorlige hendelser og hendelser.

NHO Reiseliv ser behov for at det oppstilles ytterligere krav til varslings- og rapportering, men understreker nødvendigheten av at det utarbeides gode verktøy som gjør det enklest mulig for

virksomhetene å overholde regelverket. Verktøyet må kunne implementeres i bedriftenes beredskapsplaner på en praktisk måte. Det innebærer gode og brukervennlige digitale løsninger, slik at det ikke blir en uforholdsmessig stor rapporteringsbyrde for bedriftene.

Norsk redaktørforening mener det er urovekkende at Samferdselsdepartementet vil pålegge et omfattende hemmelighold av opplysninger som det skal varsles og rapporteres om. *Norsk redaktørforening* viser til at taushetsplikten i utgangspunktet er knyttet til taushetsplikten i forvaltningsloven § 13 og mener at om definisjonene av hva taushetsplikten omfatter i forvaltningsloven § 13 nr. 2 ikke er tilstrekkelige, må det være mulig for departementet å angi nærmere hvilke typer opplysninger regelen skal omfatte. *Norsk redaktørforening* mener at slik forslaget lyder nå, er regelen ikke forutsigbar og kan komme til å omfatte en mengde opplysninger som allmenne interesser vil ha stor interesse av å få kjennskap til. Risikoen ved en slik omfattende og upresis bestemmelse er også stor for at mange oppfatter taushetsplikten til vern av offentlige interesser, som taushetsplikten i forvaltningsloven ikke skal dekke.

Norsk redaktørforening viser videre til at medieorganisasjonene (Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag og Norsk redaktørforening) skrev til departementet 9. september 2015 i forbindelse med høring om endringer i luftfartsloven om rapportering av hendelser. *Norsk redaktørforening* fremhever følgende sitater fra dette brevet:

«I et demokrati har befolkningen et naturlig krav på å få vite sannheten om tjenesteytelser i luftfarts-, jernbane og veisektoren. Dette gjelder særlig tjenester der graden av sikkerhet kan utgjøre forskjellen mellom liv og død for brukerne. De grunnleggende verdiene bak offentlighetsprinsippet gjør seg med andre ord sterkt gjeldende på dette området. Allmenheten har krav på å kunne skaffe seg kunnskap som strekker seg langt utover det nivået som någjeldende og forslåtte taushetspliktbestemmelser legger opp til.»

og

«Problemet er at det foreliggende lovforslaget viderefører et vern av interesser som det ikke har vært tradisjon for å beskytte ved hjelp av taushetsplikt. Når hensynet og beveggrunnene for å opprettholde det ekstremt strenge taushetsregimet i tillegg begrunnes med behovet for å beskytte selskaper og ledere som sitter

med ansvar for alvorlige ulykker, mener vi departementet bør vurdere hele taushetsbehovet og hva det skal beskytte, på nytt.»

Statens jernbanetilsyn viser til at taushetspliktbestemmelsene i Jernbaneundersøkelsesloven § 23, jf. § 17, er bygget opp over flere nivåer. I loven § 17 første ledd fremgår det at forvaltningslovens generelle taushetspliktbestemmelser skal gjelde. *Statens jernbanetilsyn* viser her til forarbeidene, der det fremgår at: «*Opplysninger som er taushetsbelagt på dette første nivået skal bare kunne brukes på den måten som er foreskrevet i forvaltningsloven selv*» og videre «*Departementet foreslår likevel at det gjøres unntak fra de aktuelle myndighetsorganenes rett til å anmelde forhold til påtalemyndigheten.*».

Statens jernbanetilsyn viser så til at jernbaneundersøkelsesloven § 17 andre ledd inntar et andre nivå, som gjelder for Statens Havarikommisjon for Transport alene, og som derfor ikke omtales. *Statens jernbanetilsyn* viser videre til jernbaneundersøkelseslovens forarbeider, som omtaler et tredje nivå. Hensikten med dette nivået er å utvide taushetsplikten tilsynsmyndigheten har etter forvaltningsloven til også å gjelde opplysninger innrapportert i medhold av loven. I forarbeidene heter det:

«Departementet mener dette er nødvendig fordi opplysninger om organisatoriske forhold, tekniske og operative prosedyrer, arbeidsbelastning og psyko-sosiale forhold vil kunne være sentrale deler av et årsaksbilde, uten at de er omfattet av forvaltningslovens og særlovgivningens taushetsregler. Likevel foreslår departementet at også slike opplysninger bør kunne gis videre dersom tungtveiende offentlige interesser tilsier det eller dersom opplysningene er nødvendige for å forklare årsakene til ulykker eller hendelser.».

Statens jernbanetilsyn mener at det i lovutkastets andre ledd er foreslått vesentlige endringer i forhold til tilsvarende bestemmelser i jernbaneundersøkelsesloven, selv om det i høringsforslaget viser til at lovforslaget bygger på jernbaneundersøkelsesloven. *Statens jernbanetilsyn* mener slik bestemmelsen er foreslått utformet, fremgår det ikke klart at dette er en taushetsplikt som strekker seg videre enn bestemmelsene i forvaltningsloven og at det fremstår som om at forvaltningslovens bestemmelser utvides til også å gjelde innrapporterte opplysninger.

Statens jernbanetilsyn viser videre til at unntaket fra forvaltningslovens § 13 b nr. 6 i jernbaneundersøkelsesloven § 17 første ledd siste punk-

tum er foreslått flyttet til bestemmelsens andre ledd andre punktum. *Statens jernbanetilsyn* mener her at jernbaneundersøkelseslovens oppbygning fravikes uten at det klart fremgår hvorfor.

Statens jernbanetilsyn mener det kan være gode grunner for å klargjøre at opplysninger tilsynsmyndigheten får tilgang til etter denne lovens bestemmelser ikke kan brukes i en senere straffesak eller danne grunnlag for en anmeldelse til påtalemyndigheten. Det er *Statens jernbanetilsyns* vurdering at et slikt hensyn kan ivaretas ved at det legges til et nytt ledd i lovutkastet, basert på jernbaneundersøkelsesloven § 22 «*Forbud mot bruk som bevis i straffesak*».

Statens jernbanetilsyn mener lovutkastet og endringene i forhold til jernbaneundersøkelsesloven som nevnt over, vil gjøre en tolkning av taushetspliktsbestemmelsene mer utfordrende enn nødvendig. *Statens jernbanetilsyn* mener det hadde vært en stor fordel om utkastet lå nær opp til jernbaneundersøkelseslovens bestemmelser, slik at det ikke oppstår unødig tvil om hvilken taushetsplikt tilsynet har for denne type opplysninger. *Statens jernbanetilsyn* presiserer i den forbindelse at det er viktig at man får all type informasjon om ulykker og hendelser, og en uklar taushetspliktbestemmelse vil kunne medføre en lavere rapporteringsvilje blant virksomhetene enn ønskelig. *Statens jernbanetilsyn* foreslår derfor at lovutkastets bestemmelse om taushetsplikt justeres i tråd med kommentarene og presenterer i den forbindelse et forslag.

6.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til at de foreslåtte definisjonene om hva som skal defineres som en ulykke, alvorlig hendelse og hendelse er de samme som i jernbaneundersøkelsesloven og som er foreslått i ny taubaneloven. Departementet mener det er viktig med like definisjoner, ikke minst for *Statens jernbanetilsyn*, som fører tilsyn med alle de tre områdene. En eventuell presisering kan fastsettes i forskrift eller veiledningsmateriale, jf. forslaget til § 4 andre ledd bokstav h), der det fremgår at departementet kan gi forskrifter om varslings-, rapporterings- og taushetsplikt, herunder hvilke opplysninger som skal inngå i varslings- og rapporteringsplikten, samt hvordan og til hvem dette skal skje.

Departementet støtter innspillet fra *Statens jernbanetilsyn* og forslag til endring av taushetspliktbestemmelsen. Departementet mener kommentaren og forslaget bidrar til å fjerne mulig tolkningstvil, slik at bestemmelsen blir mer pre-

sis. Departementet mener også det er viktig med en mest mulig lik bestemmelse om taushetsplikt i jernbaneundersøkelsesloven, taubaneloven og tivoliloven, da Statens jernbanetilsyn fører tilsyn etter alle de tre loven. Departementet mener av den grunn at det også er behov for å utvide taushetspliktbestemmelsen fra «*Enhver som arbeider for tilsynsmyndigheten...*» til «*Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for tilsynsmyndigheten...*». Departementet viser her til jernbaneundersøkelsesloven § 23 og til forslag til ny taubanelov.

Departementet viser til *Norsk redaktørforenings* merknad og presiserer at det ikke foreslås presisert særskilt taushetsplikt for opplysninger knyttet til varsling om ulykke eller hendelse etter § 9, men kun innrapporterte opplysninger etter § 10. Departementet viser videre til ovenfor nevnte, om at justert bestemmelse vil bidra til å fjerne tolkningstvil og gjøre bestemmelsen mer presis. Hva gjelder *Norsk redaktørforenings* henvisning til utdrag av brevene ovenfor, vises det til departementets vurderinger i Prop. 70 LS (2015–2016) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak) Endringer i luftfartsloven og samtykke til godkjenning av beslutning nr. 275/2015 av 30. oktober 2015 i EØS-komiteén om endring av vedlegg XIII (Transport) til EØS-avtalen om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 376/2014 av 3. april 2014 om rapportering, analysing og oppfølging av tilfeller innen sivil luftfart mv. side 21, der departementet imøtegår *Norsk redaktørforenings* kommentarer. Departementet mener den samme vurderingen kan legges til grunn her.

7 Tilsyn. Reaksjoner ved lovbrudd

7.1 Gjeldende rett

Tivoliloven § 6 gir tilsynsmyndigheten mulighet til å gi pålegg om å stanse driften straks eller innen bestemt frist, blant annet når sikkerhetsmessige hensyn krever det. Tivoliloven gir ikke hjemmel for andre sanksjoner.

Det formelle tilsynsansvaret for fornøyelsesinnretninger ligger hos Samferdselsdepartementet. Det følger av tivoliloven og kgl. res. 17. juni 2016 nr. 722 om overføring av forvaltningsansvaret for lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Samferdselsdepartementet. Loven gir departementet adgang til å delegerer ansvaret til andre, inkludert til private institusjoner.

Det formelle tilsynsansvaret for fornøyelsesinnretninger er delegert til Statens jernbanetilsyn. Statens jernbanetilsyn er også tilsynsmyndighet for jernbane, trikk og T-bane samt tau- og kabelbaner i Norge.

7.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslaget en rett for tilsynsmyndigheten til enhver tid å ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven, i tråd med lignende bestemmelser i for eksempel arbeidsmiljøloven, petroleumsloven og produktkontrollloven. Det ble i den forbindelse presisert at en representant for virksomheten har rett til, og kan pålegges, å være til stedet under tilsynet, med unntak av der tilsynsmyndigheten bestemmer at de ikke skal være tilstede ved intervjuer av arbeidstakere, hvis tilstedeværelsen ikke kan skje uten vesentlig ulempe eller hvis formålet med tilsynet kan settes i fare.

Departementet foreslo også en bestemmelse om opplysningsplikt for tilsynsmyndigheten, for opplysninger tilsynsmyndigheten mener er nødvendig for å kunne utføre tilsynet, også dette i tråd med annen tilsvarende lovgivning.

Departementet foreslo videre nye reaksjonsmidler for tilsynsmyndigheten, nærmere bestemt pålegg om korrigerende tiltak, pålegg om stans eller opphør av bruk, tilbakekall av tillatelse og tvangsmulkt.

Departementet foreslo til slutt en hjemmel for tilsynsmyndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr, basert på blant annet overtredelsens grovhet og omfang, om overtrederen kunne forebygget overtredelsen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak.

7.3 Høringsinstansenes merknader

NHO Reiseliv viser til forslaget til § 13, der det står at: «*tilsynsmyndigheten kan likevel bestemme at representanter for virksomheten ikke skal være til stede ... ved intervjuer av arbeidstakere.*» *NHO Reiseliv* mener det er noe uklart i hvilken situasjoner det vil være nødvendig, men er på generelt grunnlag imot at samtaler med ansatte skal utgjøre en del av kontrollen, og i enda større grad at det eventuelt skal knyttes sanksjoner til den besvarelse som den eller de aktuelle ansatte måtte gi. I slike tilfeller blir kontrolløren både eksaminator og sensor og det vil i realiteten ikke være mulig for bedriften å ta stilling til hverken hvordan spørsmål knyttet til rutiner er stilt, og det vil ikke være mulig å ta stilling til om det svar som er gitt

er noenlunde i samsvar med hva som fremgår av sikkerhetsstyringssystemet. *NHO Reiseliv* støtter heller ikke forslaget om å innføre tvangsmulkt og overtredelsesgebyr som sanksjonsmiddel.

NHO Reiseliv begrunner dette med at selv små avvik fra gitte bestemmelser erfaringsmessig vil påføre virksomhetene overtredelsesgebyrer.

7.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til NHO Reiselivs kommentar, der det gis uttrykk for at de er generelt mot at samtaler med ansatte skal utgjøre en del av kontrollen. Departementet viser til at intervju med arbeidstakere er vanlig i forbindelse med utøvelse av systemtilsyn. Gjennom intervjuer kan tilsynsmyndigheten få verifisert at sikkerhetsstyringssystemet er implementert og fungerer som forutsatt. Det vises til at forslaget til § 13 om at tilsynsmyndigheten kan bestemme at representanter for arbeidstaker ikke skal være til stede er tilsvarende som arbeidsmiljøloven § 18-4 andre ledd om Arbeidstilsynets adgang til virksomheten. Departementet mener intervjuer med ansatte er nødvendig for å kunne gjennomføre et effektivt systemtilsyn. Departementet finner derfor grunn til å opprettholde forslaget.

Departementet viser videre til at Statens jernbanetilsyn i dag ikke har de nødvendige virkemidler for å kunne føre sitt tilsyn på en effektiv måte. Loven skiller seg således betydelig fra sammenlignbare regelverk, som for eksempel jernbaneloven, plan- og bygningsloven, produktkontrollloven, arbeidsmiljøloven mv., som har flere reaksjonsmidler.

Forslagene til reaksjonsmidler er like forslag til nye reaksjonsmidler i forslag til ny taubanelov. Tilsynet med både tau- og kabelbaner og fornøyelsesinnretninger gjennomføres av samme tilsynsmyndighet, Statens jernbanetilsyn. Det har vært en klar målsetting om å harmonisere de to regelverkene så langt det er mulig. Departementet mener derfor det er viktig at Statens jernbanetilsyn har de samme reaksjonsmidler som etter forslag til ny taubanelov. Etter departementets vurdering vil de foreslåtte reaksjonsmidlene forenkle og effektivisere tilsynet til Statens jernbanetilsyn. Departementet foreslår derfor å opprettholde forslagene om tilsynsmyndighetens rett til å gi pålegg om korrigerende tiltak, pålegg om stans eller opphør av bruk, tilbakekall av tilatelse, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr.

8 Gebyr

8.1 Gjeldende rett

Tivoliloven § 8 gir hjemmel for å kreve at eier betaler gebyr for kostnadene ved søknadsbehandling og kontroll til vedkommende myndighet. Det presiseres her også at pålegg om gebyr er tvangsgrunnlag.

Tilsynet med fornøyelsesinnretninger gebyrfinansieres i dag gjennom et årsgebyr for hver innretning, etter hvilken type anlegg det er tale om. I tillegg betales det for ny årlig sikkerhetsmessig godkjenning og for eventuelle ekstra tilsyn.

8.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslaget å videreføre gebyrhjemmelen og at gebyr skulle være tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet foreslo videre en presisering om at de totale gebyrene skal settes slik at de samlet sett ikke overstiger tilsynsmyndighetens kostnader med saksbehandlingen og tilsynet.

8.3 Høringsinstansenes merknader

Justis- og beredskapsdepartementet hadde enkelte lovtekniske kommentarer til forslag til § 23.

Tusenfryd mener at forutsetningene for et selvfinansierende tilsyn er endret, dersom Statens jernbanetilsyn går over til et mer «systembasert» tilsyn. *Tusenfryd* etterlyser en redegjørelse og begrunnelse for hvorfor tilsynet fremover også vil være i en slik særstilling at den bør være selvfinansierende, spesielt dersom tilsynets metodikk endres. Dersom man likevel konkluderer med at tilsynet i fremtiden skal være selvfinansierende, mener *Tusenfryd* at det er åpenbart at man ved en dreining av tilsynsmetodikk må kunne forvente kostnadseffektivisering hos tilsynet, som vil kunne senke gebyrsatsene fremover.

8.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til at etter det gjeldende regelverk har Statens jernbanetilsyn som målsetting å føre stedlig tilsyn med hver enkelt innretning eller anlegg en gang i året. Det er i forslag til ny tivolilov åpnet for at tilsynsmyndigheten kan gå over til en mer risikobasert tilsynsmetodikk. Det vil innebære at noen anlegg og innretninger fortsatt kan få stedlig tilsyn hvert år, mens andre kan få stedlig tilsyn sjeldnere. Noen kan også få stedlig tilsyn mer enn en gang i året. I tillegg til at in-

tervallene mellom de stedlige tilsynene kan variere, kan også tilsynsformen variere, slik at tilsyn også kan gjennomføres i andre former enn kun stedlige tilsyn. For eksempel kan tilsyn gjennomføres i form av tilsynsmøter eller møte med virksomhetens ledelse eller eiere. Det er også aktuelt med andre tilsynsformer. Den nye tilsynsmetodikken vil ha som mål at den tilsynsform som er mest effektiv og hensiktsmessig skal velges for det enkelte tilsyn. Ved stedlig tilsyn vil fokus skifte fra tilsyn med hver enkelt innretning eller anlegg til virksomhetens sikkerhetsstyringssystem. I praksis betyr dette økt bruk av stikkprøver av et representativt utvalg av like innretninger hos virksomheten, fremfor gjennomgang av hver enkel innretning. Det har hittil vært praksis at så å si alle tilsyn har vært gjennomført av kun én inspektør. Den nye tilsynsmetodikken åpner også for at man i større grad kan reise ut sammen, og derved sikre lik praksis og kalibrering internt.

Innføring av risikobasert tilsyn vil få innvirkning på gebyrstrukturen. Prinsippet om at gebyrene skal dekke kostnadene ved tilsynsvirksomheten vil imidlertid bli videreført. Gebyrstrukturen vil bli utformet i henhold til Finansdepartementets retningslinjer for gebyr. Forslag til ny gebyrstruktur vil bli sendt på høring høsten 2016.

Departementet finner det nødvendig å foreslå et nytt fjerde ledd, der det presiseres at departementet kan fastsette en generell avgift som skal dekke tilsynskostnadene til tilsynsmyndigheten, dersom det ikke anses hensiktsmessig å pålegge den enkelte gebyrer direkte. Forslaget må sees i sammenheng med behovet med å finne en formålstjenlig dekning av tilsynskostnadene i et mer risikobasert tilsynssystem. Forslaget bygger på tilsvarende bestemmelse i måleenhetsloven § 31, som regulerer Justervesenets gebyr og avgifter.

9 Pliktavhold og testing av ruspåvirkning

9.1 Gjeldende rett

Tivoliloven har ikke bestemmelser om pliktavhold eller testing av ruspåvirkning.

9.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslag en hjemmel for å forby personell med oppgaver av sikkerhetsmessig betydning å benytte alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel i tjenestetiden.

Videre ble det foreslått en hjemmel for testing av ruspåvirkning. Departementet begrunnet dette med at det for mange fornøyelsesinnretninger ikke krevdes mer enn minimale ferdigheter, samtidig som disse var egnet til å gjøre stor skade ved uaktsom bruk. Det ble også vist til tilsvarende bestemmelser om pliktavhold og ruspåvirkning i forslag til ny taubanelov.

9.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen høringsinstanser hadde merknader til dette forslaget.

9.4 Departementets vurderinger

Departementet har etter en nærmere vurdering kommet til at «*enhver*» bør erstattes med «*personell*» i bestemmelsen, for at bestemmelsen skal samsvare med forslag til ny taubanelov. Da bestemmelsen om ruspåvirkning bygger på lik bestemmelse i vegtrafikkloven § 22, er «*helsesekretær*» lagt til, jf. lov 6. februar 2015 nr. 8 om endringer i vegtrafikkloven mv. Det innebærer at også «*helsesekretær*» skal ha anledning til å ta blodprøve- og spyttprøve. Inkluderingen av «*helsesekretær*» anses ikke betenkelig.

10 Fjerning av fornøyelsesinnretning

10.1 Gjeldende rett

Tivoliloven har ingen bestemmelser om fjerning av fornøyelsesinnretning.

10.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslaget en bestemmelse om at en fornøyelsesinnretning som ikke lenger skal brukes, skal fjernes. Ansvaret for å fjerne innretningen ble her lagt til den virksomhet som har eller hadde den siste driftstillatelsen for fornøyelsesinnretningen. Det ble også foreslått at departementet kan fjerne innretningen for virksomhetens regning og risiko, hvis den ikke er fjernet innen en fastsatt frist. Departementet begrunnet bestemmelsen med at fjerning kan være viktig for at innretningen ikke fører til skade på person, eiendom eller unødvendig skade på omgivelsene. I høringsforslaget ble det imidlertid presisert at ikke enhver innretning som ikke er i drift skal fjernes. Det ble i den forbindelse vist til § 4 andre ledd bokstav b), som gir departementet rett til å gi forskrifter om fjerning av fornøyelsesinnretninger.

10.3 Høringsinstansenes merknader

Statens jernbanetilsyn viser til tilsvarende bestemmelse i forslag til ny taubanelov, og foreslår at også eier skal kunne holdes ansvarlig for å fjerne fornøyelsesinnretning som ikke lenger er i drift. *Statens jernbanetilsyn* peker videre på at det ikke er hjemmel til å gjøre unntak fra bestemmelsen, og mener departementet bør vurdere en spesifikk unntakshjemmel. Dette kan særlig være aktuelt i tilfeller hvor en fornøyelsesinnretning er bevaringsverdig som kulturminne.

10.4 Departementets vurderinger

Departementet er for så vidt enig i innspillet til *Statens jernbanetilsyn* om at det kan være grunn til å vurdere en utvidelse av hvem som kan pålegges å fjerne fornøyelsesinnretninger. Dette har imidlertid ikke vært utredet eller vært del av høringen. Hva gjelder unntak fra fjerning, for eksempel hvor en fornøyelsesinnretning er bevaringsverdig som kulturminne, vises det til at høringsforslaget presiserte at ikke enhver innretning som ikke er i drift skal fjernes, med henvisning til § 4 andre ledd bokstav b). Unntak fra krav til fjerning, for eksempel for fornøyelsesinnretning bevaringsverdig som kulturminne, kan etter departementets oppfatning fastsettes i forskrifts form. Departementet har erstattet «bruk», med «drift» i bestemmelsens første ledd, for en konsekvent språkbruk i bestemmelsens første og andre ledd. Endringen har ingen realitetsbetydning.

11 Straff

11.1 Gjeldende rett

Tivoliloven § 9 gir bestemmelse om bøtStraff for den som forsettlig eller uaktsomt overtrer regelverket.

11.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsforslag å videreføre bestemmelsen, men med presisering «*hvis forholdet ikke går under en strengere straffebestemmelse.*». Departementet foreslo i tillegg en særskilt straffebestemmelse for brudd på bestemmelsen om pliktavhold.

11.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen høringsinstanser hadde merknader til dette punktet i høringsforslaget.

11.4 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder sitt forslag her.

12 Administrative og økonomiske konsekvenser

12.1 Administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke medføre vesentlige endringer når det gjelder det offentlige tilsynet med fornøyelsesinnretninger. Det overordnede ansvaret vil ligge i Samferdselsdepartementet.

Samferdselsdepartementet vil, i tråd med tidligere praksis, delegere myndigheten til å føre tilsyn med fornøyelsesinnretninger til Statens jernbanetilsyn.

Lovforslaget vil åpne for et mer risikobasert og systembasert tilsyn. Dette vil kunne føre til en omfordeling av ressursbruken for tilsynet. Mens en stor del av ressursene i dag medgår til stedlige tilsyn og reisevirksomhet, kan en omlegging av tilsynet medføre en jevnere fordeling av tidsbruken mellom forberedelse til tilsyn, gjennomføring av tilsyn, oppfølging av tilsyn, reising, sikring av forsvarlig saksbehandling mv. Det forutsettes imidlertid at den totale ressursbruken ikke vil endres vesentlig.

De nye hjemlene i lovforslaget for illeggelse av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr vil kunne medføre noe økt saksbehandling for tilsynsmyndigheten. Det er vanskelig å anslå hvor mye merbelastning dette vil gi, men departementet antar at det ikke vil medføre noen vesentlig økning.

12.2 Økonomiske konsekvenser

12.2.1 Konsekvenser for det offentlige

Tilsynet med fornøyelsesinnretninger skal, som i dag, i hovedsak være selvfinansierende, Ny tivolilov anses derfor ikke å medføre økte omkostninger for det offentlige.

12.2.2 Konsekvenser for virksomhetene

Sikkerhetsstyringssystem

Etablering av et sikkerhetsstyringssystem vil være noe mer krevende enn å etablere en internkontrollhåndbok, slik det kreves etter gjeldende tivolilov. Særlig for de mindre virksomhetene vil det kunne være nødvendig med en viss kompetanseheving for å etablere et sikkerhetsstyringssystem. På den andre siden antas kravet til sikkerhetsstyringssystem å bli noe enklere for mindre virksomheter, enn dagens internkontrollhåndbok (med detaljerte krav til innhold og struktur). Ettersom lovforslaget gir virksomheten mulighet for å etablere et sikkerhetsstyringssystem som dekker alle innretningene som omfattes av virksomheten, i motsetning til dagens regler som krever en internkontrollhåndbok for hver innretning, antas kravet om sikkerhetsstyringssystem å innebære en forenkling. Samlet sett er det derfor departementets oppfatning at kravet om sikkerhetsstyringssystem ikke vil innebære økte kostnader for virksomhetene.

Forsikringsplikt

Mens hver enkelt innretning etter gjeldende regelverk skal være forsikret ut fra den enkelte innretningens risiko, åpnes det i lovutkastet for at virksomhetens samlede innretninger kan forsikres under ett. Dette antas å medføre blant annet reduserte forsikringspremier for de virksomhetene som har flere innretninger.

Tredjepartskontroll

Lovforslaget gir hjemmel for at det i forskrift kan stilles krav til bruk av for eksempel et uavhengig inspeksjonsorgan for å verifisere at en fornøyelsesinnretning oppfyller tekniske krav til slike innretninger. Det er viktig å merke seg at standarder som beskriver tekniske krav til fornøyelsesinnretninger forutsetter en slik kontroll. Disse standardene benyttes i stor utstrekning allerede i dag, og departementet antar derfor at dette ikke vil medføre vesentlige merkostnader for virksomhetene.

Gebyrer

Dagens gebyrstruktur innebærer et årsgebyr for fornøyelsesinnretninger, i kombinasjon med særskilt fakturering av sikkerhetsmessig godkjenning. Samtidig gjennomføres det årlige, stedlige tilsyn av, i hovedsak, alle fornøyelsesinnretninger.

Lovforslaget åpner for et mer risikobasert og systembasert tilsyn, det vil si et tilsyn som vil basere seg på at virksomheten selv skal ha et sikkerhetsstyringssystem for kontroll med sikkerheten i sin virksomhet og en risikobasert utvelgelse av virksomhetene for tilsyn. Det vil innebære at ikke alle fornøyelsesinnretninger blir underlagt stedlig tilsyn hvert år. Departementet og Statens jernbanetilsyn gjennomførte derfor en utredning om hvilken gebyrstruktur som skulle gjelde framover. Departementet har som utgangspunkt at dagens nivå på den samlede gebyrbelastningen for bransjen, uavhengig av gebyrstruktur, ikke skal endres i vesentlig grad.

13 Merknader til bestemmelsene

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

Til § 1 Formål

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen angir lovens formål og gir føringer for skjønnsutøvelse, utforming av forskrifter i medhold av loven og fortolkning av lovteksten.

Til § 2 Virkeområde

Bestemmelsen angir lovens saklige og stedlige virkeområde.

Bestemmelsens *første ledd* presiserer at loven skal gjelde den som tilbyr bruk av fornøyelsesinnretninger til publikum.

Loven er ment å omfatte det som etter en alminnelig språkbruk er å forstå som fornøyelsesinnretninger. Det vil si karuseller, radiobilbaner, pariserhjul mv., som krever minimalt av ferdigheter av brukeren. I vurderingen av om en innretning er å anse som en fornøyelsesinnretning, skal det derfor legges vekt på om det kreves mer enn minimale ferdigheter av brukeren. Som eksempel på minimale ferdigheter vil være det å slippe seg ut i en zip-line eller bevege seg rundt i en klatrepark hvor alt er tilrettelagt og hvor brukerens innvirkning på risikoen er liten. En klatrevegg vil derimot falle utenfor virkeområdet til tivoliloven.

Det er videre en forutsetning at en fornøyelsesinnretning tilbys publikum for at den skal omfattes av lovens virkeområde. En innretning som kun er til privat bruk vil derfor falle utenfor lovens virkeområde. Når det gjelder grensedragningen mellom hva som er privat bruk og hva som skal anses å være tilbud til bruk for publikum, er det helt klart at en innretning som for eksempel er satt opp i egen hage til bruk for familien er privat

bruk. Det er like klart at en innretning som er satt opp på et offentlig sted og som tilbys brukt mot betaling omfattes. Mellom disse klare utgangspunktene vil det måtte vurderes i hvert enkelt tilfelle hva som omfattes av loven. Departementet legger til grunn at privat bruk i denne sammenheng bør tolkes snevert, slik at om en innretning er leid eller kjøpt i forbindelse med et privat arrangement, men med mange til stede uten familiære relasjoner til tilbyder, vil den være omfattet. Det samme gjelder om en arbeidsgiver tilbyr innretningen til sine ansatte.

I bestemmelsens *andre ledd* gis departementet hjemmel til å unnta innretninger helt eller delvis fra regelverket. Dette er en videreføring av dagens tivolilov § 2. Da fornøyelsesinnretninger er et område hvor det kan påregnes en utvikling i form av nye typer innretninger, er det nødvendig med en hjemmel for at departementet i forskrift kan unnta fornøyelsesinnretninger helt eller delvis fra loven. Det kan også oppstå behov for unntak for innretninger som også faller inn under andre regelverk, for eksempel arbeidsmiljøloven og taubaneloven. Det følger av andre punktum at enkeltvedtak om unntak fra lovens virkeområde ikke kan påklages.

Til § 3 Definisjoner

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen definerer hva som menes med fornøyelsesinnretning og virksomhet. Innføring av et virksomhetsbegrep legger ansvaret for driften av fornøyelsesinnretningen til virksomheten. Dette åpner for at en eier av flere fornøyelsesinnretninger kan forsikre alt under ett, i motsetning til dagens lovverk som pålegger forsikring av hver enkelt innretning. På samme måte kan virksomheten etablere et sikkerhetsstyringssystem som omfatter alle innretningene, i motsetning til dagens lovverk der det kreves en internkontrollhåndbok for hver innretning.

Bestemmelsen inneholder videre definisjoner av ulykke, alvorlig hendelse og hendelse, som skal legges til grunn for nye bestemmelser om varslings- og rapporteringsplikt i §§ 9 og 10. Definisjonene bygger på definisjonene i lov 3. juni 2005 nr. 34 om varslings-, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser (jernbaneundersøkelsesloven) § 5.

Til § 4 Myndighet etter loven

Bestemmelsens *første ledd* presiserer at departementet er myndigheten etter loven.

Bestemmelsens *andre ledd* presiserer hvilke saksområder som departementet kan gi forskrifter om. I bokstav b) omtales fjerning av fornøyelsesinnretning. Dette skal inkludere retten til å unnta slike innretninger fra fjerning. I bokstav d) gis departementet hjemmel til å etablere krav til bruk av særskilt kompetent eksternt organ ved utførelse av oppgaver av sikkerhetsmessig betydning. Bestemmelsen åpner for å kreve at virksomhetene følger krav i internasjonale standarder om periodisk bruk av uavhengige tekniske inspeksjonsorganer. Dette vil også være viktig der tilsynsmyndigheten er i tvil om en fornøyelsesinnretnings tekniske tilstand er i tråd med lov- og forskriftskrav, for eksempel der en eldre fornøyelsesinnretning skal bygges om slik at det ikke benyttes originale sikkerhetskomponenter, eller der det skal gjennomføres gjennomgripende ettersyn og vedlikehold av gamle komponenter. I noen tilfeller vil det være nødvendig å sikre at utførende virksomhet har en dokumentert kompetanse, for eksempel ved testing av materialtretthet. Det foreslås derfor en hjemmel til å kreve at utførende virksomhet skal godkjennes av tilsynsmyndigheten eller være akkreditert for de oppgaver som skal utføres.

Kapittel 2. Tillatelse og krav til virksomheten

Til § 5 Virksomhetens ansvar

Bestemmelsens *første ledd* viderefører prinsippet i gjeldende tivolilov om at virksomheten skal drive fornøyelsesinnretningen på en sikker måte og sikre at vilkårene som er satt i eller i medhold av loven er oppfylt. Ansvaret vil nå ligge hos virksomheten.

Bestemmelsens *andre ledd* fastslår at virksomheten skal stanse driften av fornøyelsesinnretningen om hensynet til sikkerheten tilsier det. Kravet gjelder uavhengig av om årsaken skyldes teknisk svikt, personalmangel eller forhold utenfor virksomhetens kontroll, for eksempel værforhold.

Til § 6 Krav om driftstillatelse

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsens *første ledd* stiller krav om at en fornøyelsesinnretning ikke kan tas i bruk før departementet har gitt driftstillatelse. Departementet mener det er tilstrekkelig med en driftstillatelse, som varer inntil den blir sagt opp av virksomheten eller tilbakekalt av tilsynsmyndigheten. Bestemmelsen skal sikre at virksomheten har dokumentert at fornøyelsesinnretningen tilfredsstiller tekniske og driftsmessige krav, herunder at virksomheten har et sikkerhetsstyringssystem for å drive sikkert.

Bestemmelsens *andre ledd* presiserer tjenestelovens krav om saksbehandlingsfrister, jf. tjenesteloven § 11 første ledd første punktum. Driftstillatelser som faller inn under tjenesteloven skal ha en saksbehandlingsfrist på fire uker. Det gjøres samtidig unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd, der det fremgår at tillatelse skal anses å være gitt når fristen er ute (selv om tillatelse ikke faktisk er gitt). Unntaket er hjemlet i tjenesteloven § 27 tredje ledd, der det går frem at et slikt unntak kan gis, dersom det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Ved behandlingen av søknader om driftstillatelse vil tilsynsmyndigheten måtte gå gjennom en ikke ubetydelig mengde dokumentasjon for å verifisere samsvar med de tekniske krav som gjelder for fornøyelsesinnretninger. Videre vil virksomhetens sikkerhetsstyringssystem måtte gjennomgås for å vurdere om systemet tilfredsstillende lov- og forskriftskrav. I mange tilfeller vil det også ut fra en risikovurdering måtte foretas et stedlig tilsyn for å vurdere om det er lagt opp til en tilfredsstillende drift av fornøyelsesinnretningen. I mange tilfeller vil dette ikke være mulig å gjennomføre innen fire uker.

Det understrekes at en driftstillatelse etter denne bestemmelsen ikke erstatter krav om offentlig godkjenning, tillatelse, konsesjon med videre etter annen lovgiving. For eksempel vil tivoliloven med tilhørende forskrifter ikke innebære endringer i eksisterende krav etter plan- og bygningsloven om byggetillatelser med videre. Kravet til å følge denne lovgivningen vil gjelde parallelt.

Til § 7 Plikt til sikkerhetsstyringssystem (internkontrollsystem)

Bestemmelsen er ny og innebærer et krav om at virksomheten skal etablere og implementere et sikkerhetsstyringssystem som skal sikre at kravene i eller i medhold av denne lov er oppfylt. Sikkerhetsstyringssystemet skal inneholde de rutiner som er nødvendige for blant annet å sikre at personalet er opplært til de sikkerhetsmessige oppgaver de har, at vedlikeholdet av fornøyelsesinnretning(ene) er forsvarlig og at driften forøvrer ivaretar sikkerheten.

Sikkerhetsstyringssystemet skal være tilpasset arten og omfanget av virksomheten. Dette kan innebære at en liten virksomhet med begrenset drift kan ha et enkelt og mindre omfangsrikt system, mens en større og mer kompleks virksomhet må ha et mer omfattende system. Innføringen av et krav om at virksomhetene skal ha et sikkerhets-

styringssystem åpner for at tilsynet med fornøyelsesinnretninger kan utøves mer risikobasert.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til sikkerhetsstyringssystemet, jf. § 4 andre ledd bokstav c).

Til § 8 Erstatnings- og forsikringsplikt

Bestemmelsens *første ledd* viderefører et objektivt erstatningsansvar for skader som voldes av fornøyelsesinnretninger.

Bestemmelsens *andre ledd* pålegger virksomheten å tegne forsikring og sørge for sikkerhetsstillelse til dekning av er mulig erstatningsansvar. Manglende sikkerhetsstillelse skal føre til tilbakekall av driftstillatelsen. Kravet om sikkerhetsstillelse gir brukeren av en fornøyelsesinnretning og tredjemann et bedre vern enn om virksomheten kun var pliktig til å tegne forsikring. Årsaken er at sikkerhetsstillelsen også vil omfatte skader som er unntatt fra forsikringsdekningen, for eksempel skader som er forsettlig forvoldt av en ansatt i en virksomhet. I motsetning til gjeldende regelverk, foreslås det å knytte plikten til å tegne forsikring til virksomheten og ikke til den enkelte fornøyelsesinnretning. Dette innebærer at virksomheter med mer enn en fornøyelsesinnretning vil kunne tegne en forsikring for alle sine innretninger samlet.

Etter bestemmelsens *tredje ledd* plikter forsikringsselskapet å varsle tilsynsmyndigheten om bortfall av sikkerhetsstillelse, slik at tilsynsmyndigheten kan tilbakekalle virksomhetens driftstillatelse(r).

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til erstatnings- og forsikringsplikt, jf. § 4 andre ledd bokstav c).

Kapittel 3. Varslingsplikt, rapportering og taushetsplikt

Til § 9 Varslingsplikt

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsens *første ledd* pålegger virksomheten en plikt til straks å varsle politiet om ulykke med ikke ubetydelig personskade, da politiet har ansvaret for koordinering av redningsarbeid, utøvelse av skadestedsledelse, eventuell beslutning om etterforskning mv.

Andre ledd pålegger virksomheten en plikt til å varsle tilsynsmyndigheten om ulykke eller alvorlig hendelse.

Det er virksomheten, med dens ansatte, som har varslingsplikt etter første og andre ledd. Bestemmelsen bygger delvis på jernbaneundersøkelsesloven § 6 første og tredje ledd.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til varslingsplikt, jf. § 4 andre ledd bokstav h).

Til § 10 Rapporteringsplikt

Bestemmelsen pålegger virksomheten å rapportere opplysninger om ulykker, alvorlige hendelser og hendelser til tilsynsmyndigheten. Bestemmelsen er ny, og bygger delvis på jernbaneundersøkelsesloven § 8 om rapportering av opplysninger. Bestemmelsen må videre ses i sammenheng med varslingsplikten i § 9. Det er virksomheten med dens ansatte som har rapporteringsplikt, slik som i § 9.

Hensikten med varslings- og rapporteringsplikten er å gi tilsynsmyndigheten en oversikt over farlige forhold for bransjen sett under ett, for å kunne se trender, levere statistikk og informasjon til bransjen og allmenheten samt iverksette tiltak innen tilsynsvirksomheten. En systematisk rapportering av ulykker, alvorlige hendelser og hendelser vil også være av betydning for virksomhetens interne oppfølging og sikkerhetsstyring.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til rapporteringsplikt, jf. § 4 andre ledd bokstav h).

Til § 11 Taushetsplikt

Bestemmelsen er ny og bygger på jernbaneundersøkelsesloven § 22 jf. § 17.

Bestemmelsens femte ledd presiserer at opplysninger tilsynsmyndigheten mottar i medhold av § 11 ikke kan brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til taushetsplikt, jf. § 4 andre ledd bokstav h).

Kapittel 4. Tilsyn. Reaksjoner ved lovbrudd

Til § 12 Tilsynsmyndighet

Bestemmelsen presiserer at departementet, eller den departementet delegerer oppgaven til, skal føre tilsyn med at loven med tilhørende forskrifter overholdes. Den som fører tilsyn benevnes i bestemmelsen, og de følgende bestemmelsene, som «tilsynsmyndigheten». Departementets tilsynsmyndighet kan delegeres.

Til § 13 Tilsynsmyndighetens adgang til virksomheten

Bestemmelsen er ny, men en tilsvarende bestemmelse finnes i arbeidsmiljøloven § 18-4. Formålet med denne bestemmelsen er å sikre at tilsyns-

myndigheten har mulighet til å gjennomføre sitt tilsyn på en forsvarlig og uhindret måte. «Ethvert sted» vil normalt være selve fornøyelsesinnretningen eller virksomheten, samt andre områder som kan knyttes til fornøyelsesinnretningen.

Til § 14 Opplysningsplikt

Bestemmelsen innfører krav om at enhver som er underlagt tilsyn, uten hinder av taushetsplikt, skal legge frem de opplysninger som tilsynsmyndigheten mener er nødvendig for å kunne utføre tilsynet. Lovforslaget gir rettsgrunnlag for generelt å kunne kreve inn opplysninger som er nødvendige for tilsynet. Det foreslås ingen begrensninger med henhold til hvilke opplysninger som kan kreves, forutsatt at de er nødvendige for tilsynsmyndighetens gjennomføring av tilsynet.

Til § 15 Pålegg om korrigerende tiltak

Bestemmelsen gir tilsynsmyndigheten rett til å gi pålegg om korrigerende tiltak, ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Bestemmelsen innebærer også en hjemmel til å kreve at virksomheten ikke bare retter opp det identifiserte avviket, men også til å kreve at virksomheten identifiserer hva som skal til for å fjerne årsaken til avviket, slik at man kan få effektive tiltak for å hindre gjentakelse. Ved utferdigelse av pålegg skal det settes en frist for oppfyllelse. Fristen for oppfyllelse av et pålegg om retting eller endring må tilpasses de forhold som kreves rettet. Pålegg om korrigerende tiltak skal forhåndsvarsles etter forvaltningsloven § 16. Pålegget er gjenstand for klage.

Til § 16 Pålegg om stans eller opphør av bruk

Bestemmelsen gir tilsynsmyndigheten utvidet adgang til å pålegge øyeblikkelig stans av driften helt eller delvis eller opphør av bruk med øyeblikkelig virkning, dersom det avdekkes forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet. Slike pålegg kan gis uten forhåndsvarsel. Stoppordren må likevel bekreftes skriftlig i ettertid.

Adgangen til øyeblikkelig stans er en kanbestemmelse, og tilsynsmyndigheten bør ved vurderingen av om adgangen skal benyttes, blant annet legge vekt på risiko og fare forbundet med at det ulovlige forhold fortsetter, samt kostnadmessige og rettsikkerhetsmessige forhold. Det ligger imidlertid i sakens natur at tilsynsmyndigheten i slike tilfeller vil måtte treffe avgjørelser raskt, og

før man har full oversikt over alle sider ved saken. Avgjørelser av denne karakter vil således kunne være forsvarlig behandlet, selv om det i ettertid viser seg at det forelå ytterligere opplysninger av betydning for ulovlighetsspørsmålet.

Om nødvendig kan tilsynsmyndigheten kreve bistand av politiet for gjennomføring av pålegg om stans eller opphør av bruk. I en situasjon der det er behov for å handle raskt, vil tilsynsmyndigheten ha behov for å gi pålegg om stans eller opphør av bruk umiddelbart. Bestemmelsen er en videreføring av tilsvarende bestemmelse i tivoliloven § 6, der det fremgår at det kan gis pålegg om stans når sikkerhetsmessige hensyn krever det, når eier ikke dekker gebyrer for saksbehandling eller kontroll, eller når gyldig godkjenning eller forsikring mangler.

Pålegg om øyeblikkelig stans er et enkeltvedtak som kan påklages.

Til § 17 Tilbakekall av driftstillatelse

Bestemmelsens *første ledd* gir tilsynsmyndigheten rett til å trekke tilbake driftstillatelse ved brudd på vilkår eller krav som er satt for virksomheten. Tilbakekall vil være aktuelt å benytte der det avdekkes svikt i virksomhetens sikkerhetsstyring. Bruk av et inngripende virkemiddel som tilbakekall av driftstillatelse bør normalt ikke skje før det er fastslått at bruk av mildere virkemidler ikke fører frem. For de tilfeller der det er sikkerhetskritiske mangler av mer operativ karakter, bør tilsynsmyndigheten som hovedregel velge stans, jf. § 16. Dette vil være et mindre inngripende virkemiddel fordi virksomheten beholder sin driftstillatelse og kan ta opp driften igjen når forholdene som utløser stans er utbedret.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til tilbakekall av driftstillatelse, jf. § 4 andre ledd bokstav c).

Til § 18 Tvangsmulkt

Bestemmelsens *første ledd* gir tilsynsmyndigheten kompetanse til å fastsette en tvangsmulkt dersom et pålegg ikke er oppfylt innen fastsatt frist. Tvangsmulkt er den vanligste og ofte mest hensiktsmessige måten for å tvinge frem oppfyllelse av et pålegg. Det normale vil imidlertid være at mildere virkemidler er utprøvd før tvangsmulkt varsles. Tvangsmulkten må varsles og starter når det fastsatte fristen er utløpt og løper fram til pålegget er oppfylt. Det finnes ingen slik bestemmelse i tivoliloven i dag. Tilsvarende bestemmelse eksisterer

imidlertid i en rekke andre lover, for eksempel arbeidsmiljøloven og produktkontrollloven.

Fastsettelse av tvangsmulkt forutsetter at det er gitt pålegg. Adressaten skal være den samme for pålegget og tvangsmulkten. Tvangsmulkten skal forhåndsvarsles etter forvaltningsloven § 16, og vedtak om tvangsmulkt er gjenstand for klage.

I bestemmelsens *andre ledd* fremgår det at tvangsmulktens størrelse skal beregnes ut fra hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført, og hvilke kostnader det vil ha. Det innebærer at mulkten kan fastsettes skjønnsmessig til et beløp som løper per dag inntil lovstridig virksomhet er opphørt eller pålegget er oppfylt.

Bestemmelsens *tredje ledd* presiserer at vedtak om tvangsmulkt må utformes slik at det er mulig å unngå tvangsmulkten ved å etterleve den plikten som vedtaket om tvangsmulkt er knyttet til. Dette betyr blant annet at fristen for å etterkomme pålegget ikke kan være så kort at den i utgangspunktet er umulig å overholde. På noen områder kan forvaltningen ha mulighet til å fastsette at tvangsmulkten løper allerede fra tidspunktet for vedtaket om tvangsmulkt, slik at det ikke er satt noen særskilt frist for etterlevelse. Hvis det foreligger øvrige hindringer for gjennomføring som ikke skyldes den ansvarlige, kan heller ikke tvangsmulkten kreves inn, se til eksempel Rt. 1991 side 1219.

Bestemmelsens *fjerde ledd* presiserer at tilsynsmyndigheten i særlige tilfeller kan redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt. Hvorvidt vilkåret «særlige tilfeller» er oppfylt og hvorvidt påløpt tvangsmulkt bør ettergis, hører inn under forvaltningens frie skjønn. Skjønnen kan bare prøves av domstolene innenfor rammene av den ulovfestede myndighetsmisbrukslæren, se Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.).

Bestemmelsen *femte ledd* presiserer at tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til tvangsmulkt, jf. § 4 andre ledd bokstav j), herunder adgang til å innføre standardiserte satser for tvangsmulkt.

Til § 19 Overtredelsesgebyr

Bestemmelsens *første ledd* gir tilsynsmyndigheten rett til å ilegge overtredelsesgebyr ovenfor en virksomhet som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Dette kan omfatte både overtredelse av lov og andre offentligrettslige plikter, både av generell karakter (typisk forskrift)

og individuell karakter (typisk enkeltvedtak), se Prop. 62 L (2015–2016).

Bestemmelsen er ny. Overtredelsesgebyret kan bare ilegges virksomheten og er uavhengig av skyld.

Overtredelsesgebyr forutsettes å være et alternativ til politianmeldelse og straff ved lovovertrædelser, der de øvrige sanksjonsmidlene tilsynsmyndigheten har til rådighet viser seg å være utilstrekkelige. Felles for sanksjonsmidler som tvangsmulkt, stans, tilbakekall av driftstillatelse og pålegg om korrigerende, er at de i hovedsak kun egner seg som sanksjonsmidler der lov- eller forskriftsbruddet fortsatt eksisterer. Der et alvorlig sikkerhetsbrudd blir utbedret før tilsynsmyndigheten kommer på tilsyn, eller gjentatte sikkerhetsbrudd avdekkes, vil disse sanksjonsmidlene være lite anvendbare. I de fleste tilfeller vil det derfor kun være politianmeldelse som gjenstår som virkemiddel. I mange tilfeller kan imidlertid straff være en unødig hard reaksjon. Dessuten antar departementet at etterforskning i slike tilfeller neppe vil være prioritert, og det vil i tilfelle oftest ta for lang tid før en eventuell reaksjon gis. Det er derfor behov for et sanksjonsmiddel som kan benyttes der lov- eller forskriftsbruddet enkeltvis eller samlet er alvorlige, men ikke lengre foreligger.

Bestemmelsens *andre ledd* angir de bestemte vurderingsforhold som tilsynsmyndigheten skal særlig legge vekt på ved avgjørelse av om et overtredelsesgebyr skal ilegges, og når overtredelsesgebyrets størrelse skal fastsettes. Det gis her klare føringer til hvilke momenter tilsynsmyndigheten skal legge vekt på, samtidig som det gis tilstrekkelig fleksibilitet til å vurdere om overtredelsesgebyr er en egnet sanksjonsmåte.

Fastsettelsen av overtredelsesgebyr vil være et enkeltvedtak, slik at forvaltningslovens bestemmelser om varslings og klage med videre kommer til anvendelse.

Oppfyllelsesfristen for overtredelsesgebyr er fire uker fra vedtak ble truffet, jf. den vedtatte, men ikke ikraftsatte bestemmelsen i forvaltningsloven § 44 femte ledd.

Det gjøres videre oppmerksom på at det er mulig å anmode både underinstansen og klageinstansen om utsatt frist. Forvaltningen har adgang til å treffe senere avgjørelse om fristutsettelse. Det følger av Prop. 62 L (2015–2016) at en «slik senere avgjørelse kan i praksis treffes nokså formløst. Det er ikke nødvendig at det foreligger noen formell søknad fra den private parten for at utsettelse kan gis. At særloven selv

sier noe om oppfyllelsesfristens lengde, vil normalt ikke stenge for at forvaltningslovens bestemmelse om adgang til å forlenge fristen, får anvendelse».

Det kan gis forskrifter om de nærmere krav til overtredelsesgebyr, jf. § 4 andre ledd bokstav j).

Til § 20 Straff

Bestemmelsens *første ledd* angir det alminnelige straffeansvar for den som forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser i eller i medhold av denne loven. Straffen er bøter, hvis forholdet ikke går inn under en strengere straffebestemmelse. Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i tivoliloven § 9.

Bestemmelsens *andre ledd* innfører en særskilt straffebestemmelse for overtredelse av pliktavholdsbestemmelsen i § 21.

Kapittel 5. Pliktavhold og testing av ruspåvirkning

Til § 21 Pliktavhold

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsens *første ledd* innfører et forbud for enhver som har oppgaver som kan påvirke sikkerheten for fornøyelsesinnretninger, å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende middel i tjenestetiden. Bestemmelsen omfatter alt personell som har oppgaver som kan påvirke sikkerheten på en fornøyelsesinnretning. Personell som til daglig ikke har sikkerhetsmessige oppgaver, men som inngår i virksomhetens beredskap, vil være omfattet av bestemmelsen.

I bestemmelsens *andre ledd* presiseres det at tjenestetiden omfatter tidsrommet fra den tid da personell i henhold til sine tjenesteplikter påbegynner sitt arbeid og til det avsluttes. Forbudet gjelder også i et tidsrom av åtte timer før tjenestetiden begynner.

Til § 22 Testing av ruspåvirkning

Bestemmelsen er ny, og tilsvarer vegtrafikkloven § 22 a.

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om den ansatte er påvirket av andre berusende eller bedøvende middel når det er grunn til å tro at vedkommende har overtrådt bestemmelsene i § 21 eller med eller uten skyld er innblandet i en ulykke eller alvorlig hendelse. Slik test kan også tas som ledd i kontroll med virksomheten.

Kapittel 6. Andre bestemmelser

Til § 23 Gebyr og avgift

Bestemmelsens *første ledd første punktum* gir hjemmel for å kreve gebyr for behandling og for å inneha tillatelser og lignende etter denne lov eller forskrifter, og for tilsyn. Tilsyn må her forstås i vid forstand, der foruten etterlevelse av lovverket, blant annet også lov- og forskriftsarbeid og analysearbeid må inngå. Denne forståelsen er i tråd med definisjonen av tilsyn i Stortingsmelding nr. 17 (2002–2003) Om statlige tilsyn. Dette åpner langt på vei for en videreføring av dagens gebyrpraksis.

Det presiseres i bestemmelsens *første ledd andre punktum* at gebyrene skal settes slik at de samlet ikke overstiger tilsynsmyndighetens kostnader med saksbehandlingen eller tilsynet, jf. Finansdepartementets retningslinjer R-112/2015.

Bestemmelsens *andre ledd* gir hjemmel for at det også kan kreves gebyr for godkjenning av virksomheter og godkjenning eller sertifisering av personell etter henholdsvis § 4 andre ledd bokstav d) og e), for eksempel driftstillatelse.

Bestemmelsens *fjerde ledd* gir hjemmel for å innføre sektoravgift istedenfor årsgebyr for tilsyn, se Finansdepartementets retningslinjer R-112/2015.

Det kan gis forskrifter om nærmere krav til gebyr, årsgebyr og sektoravgift, jf. § 4 andre ledd bokstav k).

Til § 24 Fjerning av fornøyelsesinnretning

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsens *første ledd* presiserer at fornøyelsesinnretninger som ikke lengre skal brukes skal fjernes, slik at de ikke fører til skade på person, eiendom eller unødvendig skade på omgivelsene.

Bestemmelsens *andre ledd* angir at det er den virksomheten som har eller hadde den siste driftstillatelsen er ansvarlig for fjerningen.

Bestemmelsens *tredje ledd* gir departementet en rett, men ingen plikt, til å fjerne fornøyelsesinnretningen for virksomhetens regning og risiko, dersom den ikke er fjernet innen en fastsatt frist. Departementets kompetanse kan delegeres.

Det kan gis forskrifter om nærmere krav til fjerning, herunder unntak fra plikten om fjerning, jf. § 4 andre ledd bokstav b).

Kapittel 7. Avsluttende bestemmelser

Til § 25 Ikrafttredelse

Bestemmelsen presiserer at loven skal gjelde fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Samferdselsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 *Formål*

Loven skal sikre at fornøyelsesinnretninger blir anlagt, bygget, drevet, vedlikeholdt og fjernet slik at innretningen ikke fører til skade på person, eiendom eller miljø.

§ 2 *Virkeområde*

Loven gjelder den som tilbyr publikum bruk av fornøyelsesinnretninger.

Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak unnta fornøyelsesinnretninger helt eller delvis fra loven. Enkeltvedtak om unntak for fornøyelsesinnretninger kan ikke påklages.

Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen i den utstrekning Kongen bestemmer.

§ 3 *Definisjoner*

I denne loven menes med

- a) *fornøyelsesinnretning*: installasjon til bruk for fornøyelsesformål som innebærer risiko, og som stiller minimale krav til ferdigheter, og hvor brukerne enten bringes i bevegelse eller situasjoner hvor de helt eller delvis ikke har kontroll over egen bevegelse, eller begge deler
- b) *virksomhet*: foretak, enkeltpersonforetak eller forvaltningsorgan som har driftstillatelse for en eller flere fornøyelsesinnretninger
- c) *ulykke*: uønsket eller plutselig hendelse eller en bestemt rekke slike hendelser på fornøyelsesinnretning som fører til død eller alvorlig personskade, betydelige materielle skader på eiendom eller på miljø, og alle andre lignende ulykker
- d) *alvorlig hendelse*: uønsket hendelse på fornøyelsesinnretning som under andre omstendigheter kunne ha ført til en ulykke
- e) *hendelse*: enhver annen uønsket hendelse enn en ulykke på fornøyelsesinnretninger, som har sammenheng med driften, og som innvirker på driftssikkerheten.

§ 4 *Myndighet etter loven*

Departementet er myndighet etter denne loven. Departementet kan gi forskrifter om:

- a) bestemmelser om definisjon av fornøyelsesinnretning
- b) saksbehandlingsregler til driftstillatelse, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse, om vilkår for utstedelse og tilbakekall av driftstillatelse, samt om fjerning av fornøyelsesinnretning
- c) tekniske og driftsmessige krav, inkludert krav til bemanning, redningsberedskap, sikkerhetsstyringssystem og erstatnings- og forsikringsplikt
- d) godkjenning eller akkreditering av virksomhet som skal utføre oppgaver av sikkerhetsmessig betydning, samt bruk av slik virksomhet
- e) godkjenning eller sertifisering av personell som skal utføre oppgaver av sikkerhetsmessig betydning samt bruk av slikt personell
- f) universell utforming av byggverk, innretninger og billettsystemer
- g) bruk av personlig verneutstyr
- h) plikt til varsling, rapportering og taushetsplikt, herunder hvilke opplysninger som skal inngå i varslings- og rapporteringsplikten, samt hvordan og til hvem dette skal skje
- i) behandling av personopplysninger
- j) tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, inkludert hvordan den skal fastsettes, beregnes og frafalles
- k) gebyr, årsgebyr og sektoravgift
- l) hvem som omfattes av forbudet om ruspåvirkning og pliktmessig avhold, samt om testing av ruspåvirkning.

Kapittel 2. Tillatelse og krav til virksomheten

§ 5 *Virksomhetens plikter*

Virksomheten skal drive fornøyelsesinnretningen på en sikker måte og sikre at vilkårene som er satt for fornøyelsesinnretningen i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

Virksomheten skal stanse driften dersom hensynet til sikkerheten tilsier det.

I tilfeller hvor den som har driftstillatelse, leier ut innretningen til en leietaker, har leietakeren de samme plikter som innehaveren av driftstillatelsen.

§ 6 *Krav om driftstillatelse*

En fornøyelsesinnretning skal ikke tas i bruk før departementet har gitt driftstillatelse.

For søknad om driftstillatelse etter denne loven, skal saksbehandlingsfrist være fire uker. Tjenesteloven § 11 andre ledd gjelder ikke for driftstillatelser etter denne loven.

§ 7 *Plikt til sikkerhetsstyringssystem (internkontrollsystem)*

Virksomheten skal etablere et system for å sikre og dokumentere at kravene i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

§ 8 *Erstatnings- og forsikringsplikt*

Virksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av fornøyelsesinnretningen.

Virksomheten skal ha forsikring og sikkerhetsstillelse for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten. Manglende sikkerhetsstillelse medfører tilbakekall av driftstillatelsen.

Forsikringsselskapet hvor fornøyelsesinnretningen er forsikret, skal varsle tilsynsmyndigheten om bortfall av sikkerhetsstillelsen.

Kapittel 3. Varslingsplikt, rapportering og taushetsplikt

§ 9 *Varslingsplikt*

Virksomheten skal straks varsle politiet om ulykke med ikke ubetydelig personskade.

Virksomheten skal varsle tilsynsmyndigheten om ulykke eller alvorlig hendelse.

§ 10 *Rapporteringsplikt*

Virksomheten skal rapportere opplysninger om ulykker, alvorlige hendelser og hendelser til tilsynsmyndigheten.

§ 11 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilsynsmyndigheten, har taushetsplikt etter forvaltningsloven om det de får kjennskap til under utføring av arbeidet eller tjenesten. Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 gjelder likevel ikke.

Personer som nevnt i første ledd har i tillegg taushetsplikt om alle opplysninger som er innrapportert etter § 10. Dette gjelder ikke dersom tungtveiende offentlige hensyn tilsier at opplysningene bør kunne gis videre, eller opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til en ulykke eller hendelse.

Taushetsplikt etter første og andre ledd er ikke til hinder for at opplysningene bringes videre

i den grad den som har krav på taushet samtykker, eller dersom opplysningene har statistisk form eller de er alminnelig tilgjengelig andre steder.

Opplysninger som er taushetsbelagt etter andre ledd, kan gis videre til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner når dette følger av internasjonale avtaler som Norge har inngått.

Opplysninger som tilsynsmyndigheten mottar i medhold av § 10, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

Kapittel 4. Tilsyn. Reaksjoner ved lovbrudd

§ 12 *Tilsynsmyndighet*

Departementet, eller den departementet delegerer oppgaven til, skal føre tilsyn med at loven med tilhørende forskrifter overholdes (tilsynsmyndigheten).

§ 13 *Tilsynsmyndighetens adgang til virksomheten*

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven. En representant for virksomheten har rett til, og kan pålegges, å være tilstede under tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan likevel bestemme at representanter for virksomheten ikke skal være til stede ved intervjuer av arbeidstakere, hvis tilstedeværelsen ikke kan skje uten vesentlig ulempe eller hvis formålet med tilsynet kan settes i fare.

§ 14 *Opplysningsplikt*

Enhver som er underlagt tilsyn, skal uten hinder av taushetsplikt legge frem opplysninger som tilsynsmyndigheten mener er nødvendige for å kunne utføre tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis i.

§ 15 *Pålegg om korrigerende tiltak*

Ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan tilsynet gi pålegg om korrigerende tiltak. Ved utferdigelsen av pålegg skal det settes en frist for oppfyllelse. Samtidig med utferdigelsen av pålegg kan det fastsettes tvangsmulkt.

§ 16 *Pålegg om øyeblikkelig stans eller opphør av bruk*

Tilsynsmyndigheten kan pålegge øyeblikkelig stans av driften helt eller delvis eller opphør av bruk med øyeblikkelig virkning, dersom det avdekkes forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet. Slikt pålegg kan gis uten forhåndsvarsel. Om nødvendig kan tilsynsmyndig-

heten kreve bistand av politiet for gjennomføring av pålegg om stans eller opphør av bruk.

§ 17 *Tilbakekall av tillatelse*

Tilsynsmyndigheten kan trekke tilbake driftstillatelse ved brudd på vilkår eller krav som er satt for fornøyelsesinnretningen.

Tilsynsmyndigheten skal trekke tilbake driftstillatelsen dersom virksomheten går konkurs.

Tilbakekall av driftstillatelse gjelder inntil virksomheten ved ny søknad kan dokumentere at det forhold som forårsaket tilbakekallet er rettet, og vilkårene for driftstillatelse for øvrig er oppfylt.

§ 18 *Tvangsmulkt*

Tilsynsmyndigheten kan fastsette en tvangsmulkt dersom et pålegg ikke er oppfylt innen den fastsatte fristen. Tvangsmulkten kan varsles i pålegget. Tvangsmulkten starter når den fastsatte fristen er utløpt og løper fram til pålegget er oppfylt.

Tvangsmulktens størrelse skal beregnes ut fra hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført og hvilke kostnader det vil ha.

Tvangsmulkt påløper ikke dersom etterlevelse blir umulig og årsaken til dette ikke ligger hos den ansvarlige.

Tilsynsmyndigheten kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 19 *Overtredelsesgebyr*

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en virksomhet som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Når tilsynsmyndigheten skal avgjøre om et overtredelsesgebyr skal ilegges, og når sanksjonen skal utmåles, skal den særlig legge vekt på disse forholdene:

- overtredelsens grovhet og omfang
- om overtrederen kunne forebygget overtredelsen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak
- om overtredelsen er gjentatt
- om overtrederen har eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen
- overtrederens økonomiske evne.

Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen.

§ 20 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser i eller i medhold av denne loven straffes med bøter, hvis forholdet ikke går under en strengere straffebestemmelse.

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer forbudet i § 21, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Kapittel 5. Pliktavhold og testing av ruspåvirkning

§ 21 *Pliktavhold*

Personell med oppgaver som kan påvirke sikkerheten for fornøyelsesinnretningen, må ikke bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende middel i tjenestetiden.

Tjenestetiden omfatter tidsrommet fra den tid da personell i henhold til sine tjenesteplikter påbegynner sitt arbeid og til det avsluttes. Forbudet gjelder også i et tidsrom av åtte timer før tjenestetiden begynner.

§ 22 *Testing av ruspåvirkning*

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om en person er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel når det er grunn til å tro at personen har overtrådt bestemmelsene i § 21, eller personen med eller uten skyld er innblandet i en ulykke eller alvorlig hendelse eller det blir krevd som ledd i kontroll med virksomheten.

Dersom testresultatet eller andre forhold gir grunn til å tro at bestemmelsene i § 21 er overtrådt, kan politiet foreta særskilt undersøkelse av om det forekommer tegn og symptomer på ruspåvirkning og fremstille personen for utåndingsprøve, blodprøve, spyttprøve og klinisk legeundersøkelse for å søke å fastslå påvirkningen. Slik fremstilling skal i alminnelighet finne sted når personen nekter å medvirke til alkotest eller foreløpig test av om personen er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel. Utåndingsprøve tas av politiet. Blodprøve og spyttprøve kan tas av lege, sykepleier, helsesekretær eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse foretas når det er mistanke om påvirkning av andre midler enn alkohol eller andre særlige grunner taler for det.

Kapittel 6. Andre bestemmelser

§ 23 *Gebyr og avgift*

Departementet kan kreve gebyrer for å behandle søknader om og for å inneha tillatelser o.l. i eller i medhold av denne loven, og for tilsyn som gjennomføres for å sikre at loven eller vedtak i medhold av loven blir fulgt. Gebyrene settes slik at de samlet ikke overstiger tilsynsmyndighetens kostnader med saksbehandlingen eller tilsynet.

Departementet kan kreve gebyr som skal dekke kostnader knyttet til godkjenning av virksomhet etter § 4 andre ledd bokstav d) og god-

kjenning eller sertifisering av personell etter § 4 andre ledd bokstav e).

Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan fastsette en generell sektoravgift, som skal dekke tilsynskostnadene til tilsynsmyndigheten, dersom det ikke anses hensiktsmessig å pålegge den enkelte virksomhet gebyr direkte.

§ 24 *Fjerning av fornøyelsesinnretning*

Fornøyelsesinnretninger som ikke lenger er i drift, skal fjernes.

Virksomheten som har eller hadde den siste driftstillatelsen for fornøyelsesinnretningen, er ansvarlig for fjerningen.

Departementet kan fjerne fornøyelsesinnretningen for virksomhetens regning og risiko hvis den ikke er fjernet innen en fastsatt frist. Utgiftene til fjerning er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel 7. Avsluttende bestemmelser

§ 25 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 26 *Opphevelse av andre lover*

Fra det tidspunktet loven trer i kraft oppheves lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker.

§ 27 *Overgangsbestemmelser*

Forskrifter og vedtak gitt i medhold av bestemmelser i lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker, gjelder i den utstrekning de ikke strider mot bestemmelser i eller i medhold av denne loven.



